

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri

Eyup ŞİMŞEK (*)

Öz: Bu araştırmanın temel amacı, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adaylarının, sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırmaya 2010-2011 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören 103 din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adayı katılmıştır. Tarama modelindeki bu araştırmanın verileri Çakmak, Kaya-başı ve Ercan (2008) tarafından geliştiren anket aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının, sınıf yönetimi stratejilerine katılımlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının en önemli gördükleri sınıf yönetimi stratejileri; “öğrencilerin dikkatini çekme”, “motivasyon sağlama” ve “güvenilir öğrenme ortamı oluşturma” olarak tespit edilmiştir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “cinsiyete” göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği, ancak hem “öğrenim durumları”na hem de “öğrenim gördükleri programlara” göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Yönetimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Öğretmen Adayları.

Religious Culture and Ethics Teacher Candidates' Views about Classroom Management Strategies

Abstract: The main aim of this study is to determine religious culture and ethics course teacher candidates' views regarding classroom management strategies. Within 2010-2011 Academic Year, Spring Term, 103 religious culture and ethics course teacher candidates at Atatürk University participated in the study. The data of the research were gathered using a questionnaire survey developed by Çakmak, Kayabaşı, and Ercan (2008). In the analysis of the research data t-test and one way analysis of variance (ANOVA) were used along with descriptive statistics. According to the results, it was observed that religious culture and ethics course teacher candidates agree on the class management strategies in general. The most important class management strategies observed by the religious culture and ethics course teacher candidates were determined as: “drawing the students' attention”, “providing motivation” and “creating a safe learning environment”. In addition, the results showed that there was no statistically significant relationship between religious culture and ethics course teacher candidates' opinions on classroom management strategies with respect to “gender”. However, statistically significant differences were found with respect to both “education level” and “programs studied”.

Keywords: Classroom Management, Religious Culture and Ethics Course, Teacher Candidates.

*) Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı
(e-posta: eyupsimsek@atauni.edu.tr)

Giriş

Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek ve istenilen verimi elde etmek, sistemin bütün parçalarının uyumlu bir şekilde işlemesi ile mümkün olabilir. Eğitim sisteminin ve öğrenme-öğretme süreçlerinin temel öğelerinden olan öğretmen, yüzyıllardır öğretim sürecinde etkin bir rol oynamış ve oynamaktadır. Günümüzde öğretmen sadece öğreten kişi olmaktan çıkmış, sınıfta öğretim sürecini yöneten ve yönlendiren kişi konumuna gelmiştir. Öğretmen sadece bilgiyi taşıyıcı ve aktarıcı değil, aynı zamanda bilgi kaynaklarına giden yolları gösterici eğitim lideri olmuştur.

Eğitim kurumlarının temel öğeleri arasında anlamlı ve sürekli bir eş güdümlü sağlayarak eğitim süreçlerini düzenleme, öğretim etkinliklerini uygulama ve sonucu değerlendirme işlemleri genellikle öğretmenlerin sorumluluğundadır (Wragg, 1993; Aydın, 1998). Bu sorumluluğu yerine getiren öğretmenler, genellikle yetkin, etkili, nitelikli ve kaliteli gibi kavramlarla ifade edilmektedir (Öztürk, 1994: 272). Yetkin bir öğretmenin sahip olması gereken en önemli niteliklerden birisi, sınıf yönetimi alanında yeterli olmasıdır (Şentürk ve Oral, 2008). Bu konuda yetersiz olan öğretmenler, eğitim sistemine giren öğrencilerde istenen davranışları kazandırmada yetersiz olabilirler. Zira sınıfta süregelen şeylerin çoğu doğrudan veya dolaylı olarak öğretmenlerle ilgilidir ve öğrencilerde yaşantı oluşturma bakımından sınıftaki en önemli kişi öğretmendir (Sünbül, 2002: 245).

Eğitim sisteminin ve eğitim yönetiminin temel basamağı olan sınıf, eğitim amaçlarının davranış boyutuna aktarıldığı işlevsel ve özel bir çevredir. Öğretme-öğrenme etkinliklerinin meydana geldiği, eğitsel iletişimin ve etkileşimin gerçekleştiği eğitim ortamı sınıftır (Alkan, 1979: 21). Eğitim ve öğretim etkinliklerinden beklenen yararın sağlanması, sınıfın yönetilmesiyle ilişkilidir (Özsoy, 2003: 99). Sınıf yönetimi, eğitimin amaçlarının gerçekleşebilmesi için müfredatın planlanması, sınıftaki kuralların ve kaynakların organize edilmesi, maksimum verim sağlayacak şekilde çevrenin düzenlenmesi, öğrenci gelişiminin izlenmesi ve ortaya çıkabilecek problemlerin tahmin edilmesi etkinliklerini de içerecek şekilde sınıf yaşamının adeta bir orkestra gibi yönetilmesidir (Lemlech, 1988: 4). Bir başka yaklaşımla, “İçinde öğrenmenin gerçekleştiği bir çevrenin oluşturulabilmesi için gerekli imkânların ve süreçlerin, öğrenme düzeninin, ortamının ve kurallarının sağlanmasına ve sürdürülmesine sınıf yönetimi denir” (Doyle, 1986: 394). İtaatten-disiplinden çok daha fazlasını içeren sınıf yönetimi; öğrencilerin kendilerini anlamalarını, değerlendirmelerini ve kendilerini kontrol etmelerini içselleştirecekleri ortamın oluşturulmasıdır (Celep, 2000: 10).

Sınıf yönetimi stratejileriyle ilgili olarak çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Wragg’ın (1993) otoriter, serbestçi anlayış, davranış yönlendirme, insanlar arası ilişkiler, bilimsel, sosyal sistem ve folklor olmak üzere yedi yaklaşımı, Levin ve Nolan’ın (1991) müdahaleci, müdahaleci olmayan ve etkileşimci olmak üzere üç yaklaşımı ve Başar’ın (2008) tepkisel, önlemsel, gelişimsel ve bütünsel olmak üzere dört yaklaşımı etkili sınıf yönetiminin gerçekleştirilmesinde öğretmen adaylarına yol gösterici olabilir. Yine sınıf yönetimi stratejilerinin altında yatan psikolojik ve felsefi temelleri bilmek, öğretmen adaylarının

kendilerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Zira öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının karşı karşıya kaldıkları en büyük problemlerden birisi sınıfın yönetimidir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi alanında çok yetersiz yetiştiği, öğretmenlerin sınıf yönetimini nadiren öğrendikleri ve sınıflarını kontrol altına alamayan çok sayıda öğretmenin olduğu ileri sürülmektedir (Mathews, 2000). Oysa öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının sahip olmaları gereken genel kültür, alan bilgisi ve pedagojik formasyon alanlarındaki birikimlerini, sınıf ortamında gerçekleştirmeleri gerekir. Bu yetkinlik de öğretmen adaylarının daha etkin bir şekilde yetiştirilmeleri, gerekli bilgi ve becerilerle donatılmalarıyla sağlanabilir.

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının sahip olmaları gereken yeterlikler ise, öğretmen yetiştiren kurumların uyguladıkları programların verimliliği ve bu programların eğitim alanındaki yeni talepleri karşılayacak şekilde planlanmaları ve geliştirilmeleri ile mümkün olabilir (Çelikten ve Şanal, 2005). Günümüzde öğretmenlik eğitiminin etkili sınıf yönetimini yoğun bir şekilde içermesi gerektiği anlaşılmıştır. Nitekim 1997 yılında yeniden yapılanma kapsamında öğretmen yetiştiren fakültelerin programlarına “Sınıf Yönetimi” adı altında zorunlu bir dersin konmuş olması bu anlayışın sonucunda gerçekleşmiştir. Öğretmenlerden ve öğretmen adaylarından bu ders aracılığıyla edindikleri bilgileri, sınıf ortamında mesleki sorumluluklarını yerine getirecek becerilerle birleştirmeleri beklenmektedir (Küçükahmet, 2004: 3). Yeniden yapılanma bağlamında programa konulan sınıf yönetimi dersi, iki saat teorik ve iki saat uygulamalı olmak üzere iki boyutlu bir ders niteliği taşıyarak, yeni programda bu dersin kredisi iki saate indirilmiştir.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Eğitim sisteminin bir parçası olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminin, eğitim-öğretim sürecinde etkili olabilmesi ve bir kısmı duyuşsal boyuttaki davranışlardan oluşan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin özel amaçlarının (Doğan ve Tosun, 2002: 64-69; Doğan ve Tosun, 2003: 5-11; Altaş, 2001: 38-45) gerçekleştirilebilmesi için öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının genel kültür, alan bilgisi ve pedagojik formasyon ya da eğitime-öğretme alanlarındaki birikimlerinin uygulama alanı olan sınıf ve sınıf yönetimi stratejilerinin araştırılması gereği ortaya çıkmıştır.

Sınıf yönetimi ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır (Lewis and Burman 2008; Tal, 2010; Milner and Tenore, 2010). Ülkemizde de sınıf yönetimi ile ilgili birçok çalışma gerçekleştirilmiş ve bu çalışmaların bazıları derlenerek genel değerlendirmelere gidilmiştir (Şentürk ve Oral, 2008). Din kültürü ve Ahlak Bilgisi alanının sınıf yönetimi boyutuyla ilgili ise tespitlerimize göre iki çalışma yapılmıştır. Biri Kayseri örneğinde ilköğretimin II. kademesindeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliklerinin tespiti ile sınırlandırılmış olan doktora çalışması (Uçar, 2004), diğeri ise İzmir’de Konak ilçesi örneğinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin görüşlerini kendi algılarına dayalı olarak araştırmayı konu edinen yüksek lisans çalışmasıdır (Kars, 2007).

Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışmaların sayısının az sayıda olduğu ve bu çalışmaların tamamına yakınının eğitim fakültelerinde öğrenimlerini sürdüren öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirildiği belirlenmiştir (Çakmak, Kayabaşı ve Ercan, 2008; Aydın, 2011). Ancak Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimine ilişkin görüşlerini araştıran herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum çalışmanın yapılmasında etkili olmuş ve araştırmanın önemini artırmıştır. Din kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileriyle ilgili görüşlerini belirlemeyi ve mevcut durumu ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, hem Din kültürü ve Ahlak Bilgisi program geliştirme çalışmalarına hem de Din kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen yetiştirme alanlarına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu araştırma, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimine yönelik stratejilerle ilgili görüşlerini belirlemeyi problem edinmektedir. Bu doğrultuda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri “cinsiyet” değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
3. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri “öğrenim durumlarına” göre farklılık göstermekte midir?
4. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri “öğrenim gördükleri programlara” göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan genel tarama modellerinden, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir (Karasar, 1994: 79-86).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki Eğitim Fakültelerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencileri, İlahiyat Fakültelerinde Pedagojik Formasyon eğitimi alan son sınıf öğrencileri ve bu programların mezunları ile Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat tamamlama programı mezunlarından öğretmenlik sertifika programına katılanlar oluşturmaktadır. Örneklem ise 2010-2011 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencileri, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde pedagojik formasyon eğitimi alan son sınıf öğrencileri ile ilahiyat fakültelerinden ve açık öğretim

fakültesi ilahiyat tamamlama programlarından mezun olan ve Atatürk Üniversitesinde pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarıdır. Bu adayların tamamı araştırmaya dâhil edildiğinden ayrıca örneklem yoluna gidilmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyete ve öğrenim gördükleri programlara göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Cinsiyete ve Öğrenim Gördükleri Programlara Göre Dağılımları

Öğrenim Gördükleri Programlar	Kadın	Erkek	TOPLAM	
	f	f	f	%
Atatürk Üniv. KK. Eğitim Fak. İDKAB.	23	9	32	31,1
Atatürk Üniv. İlahiyat Fak.	25	25	50	48,5
Diğer Üniv. İlahiyat Fak. Mezunları	7	9	16	15,5
Açık Öğretim Fak. İlitam Mezunları	5	-	5	4,9
TOPLAM	60	43	103	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının toplam sayısı 103’tür. Öğretmen adaylarının 60’ı (% 58,3) kadın ve 43’ü (% 41,7) erkektir. Araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının 32’sini (% 31,1) Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıf öğrencileri, 50’sini (% 48,5) Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları, 16’sını (% 15,5) diğer üniversitelerin ilahiyat fakülteleri mezunları ve 5’ini (% 4,9) Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat tamamlama programı mezunları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adayların tamamı “Sınıf Yönetimi” dersini almış ve “Öğretmenlik Uygulaması” etkinliği yapmıştır. Ölçme aracı 2010-2011 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi sonunda araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına sınıflarda toplu olarak uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmada kullanılan ölçme aracı Çakmak, Kayabaşı ve Ercan (2008) tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçek “çok önemli”, “oldukça önemli”, “kararsızım”, “az önemli” ve “hiç önemli değil” seçeneklerinden oluşan Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğidir (Balcı, 2001) ve toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Ancak, ölçme aracındaki stratejilerle ilgili iki madde yapılan faktör analizinde, düşük faktör yük değerleri nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır. Bu ölçekte, seçenekler arasındaki uzaklığın eşit ve elde edilen verilerin sürekli olduğu kabul edilmektedir. Verilen cevaplar “hiç önemli değil” den “çok önemli” ye, 1’den başlayarak 5’e doğru puanlar verilerek kodlanmıştır. Bu değerlendirme Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi
Stratejileri Ölçeği Puan Sınırları

Derece/ Seçenek	Puan	Puan Sınırı
Hiç Önemli Değil	1	1.00 – 1.78
Az Önemli	2	1.81 – 2.60
Kararsızım	3	2.61 – 3.40
Oldukça Önemli	4	3.41 – 4.20
Çok Önemli	5	4.21 – 500

Araştırmanın güvenirlik katsayılarının hesaplanmasında, Cronbach's Alfa katsayısı kullanılmıştır. Zira Cronbach's Alfa, istatistik temelleri tutarlı ve genel güvenirlik yapısı en iyi olan katsayıdır (Tavşancıl, 2005). Araştırmada kullanılmasına karar verilen ölçeğin iç güvenirlik katsayısı (Cronbach's alfa) **,8419** olarak bulunmuştur. Ölçme aracının alındığı Çakmak, Kayabaşı ve Ercan (2008) ait çalışmada ise güvenirlik katsayısı (Cronbach's alfa) .7863 olarak ifade edilmiştir.

Tablo 3: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi
Stratejilerine Yönelik Görüşlerinin KMO ve Bartlett's Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,819
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	438,196
	df	78
	Sig.	,000

Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerini belirlemek için uygulanan ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi puanı: **,819**'dur. Bu puan elde edilen verilerin yeterliğinin mükemmel yeterlik düzeyini ifade ettiğini ve faktörlere ayrılabilir olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2005). Bu boyutta elde edilen verilerin yorumlanabilmesi için KMO testi sonucu yapılan analizin anlamlı olması gerekmektedir. Burada elde ettiğimiz bulgulara göre bu boyutta elde edilen değerler anlamlıdır. (**p<.0000**).

Verilerin Analizi

Yapılan istatistiksel incelemelerde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “cinsiyet” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği “bağımsız örneklem t-testi” ile test edilmiştir (Altunışık ve diğ., 2010). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “**öğrenim durumları**” ve “**öğrenim gördükleri programlar**” değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” (Altunışık ve diğ., 2010) ile test edilmiş ve analiz sonucunda farklılık önemli bulunduğunda farklılığın hangi grup ya da gruplardan

kaynaklandığını belirlemek için “Çoklu Karşılaştırma Testi (LSD, Fisher’in en küçük anlamlı fark testi)” (Büyüköztürk, 2006) kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde bulgular, ilgili alt problemler doğrultusunda sırasıyla verilmektedir.

1. Alt Problem: Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri nelerdir? Bu alt probleme yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin dağılımı Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo 4: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusunda Görüşlerinin Dağılımı

Sınıf Yönetimi Stratejileri	Çok Önemli (5) %	Orduka Önemli (4) %	Kararsızım (3) %	Az önemli (2) %	Hiç Önemli Değil (1) %	Aritmetik Ortalama \bar{X}	Standart Sapma
1. Öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin dikkatini toplama	76,7	20,4	2,9	-	-	4,73	0,50
2. Öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin motivasyonunu sağlama	65	34	1	-	-	4,64	0,50
3. Öğrencilerin ilgilerini konu üzerinde tutma, dikkati sürdürme	51,5	40,8	7,8	-	-	4,43	0,63
4. Öğretimi kesmeksizin sınıf kontrolünü (ya da denetimini) sağlama	31,1	52,4	10,7	4,9	1	4,07	0,83
5. Sınıfı adil ve tutarlı yönetim stratejileri ile kontrol etme	53,4	41,7	3,9	-	1	4,46	0,66
6. Sınıfta zamanı etkili kullanma	46,6	44,7	7,8	-	1	4,35	0,75
7. Davranış problemlerini tam olarak tanımlama	48,5	34	14,6	1	1,9	4,26	0,88
8. Beklenmedik öğrenci davranışları karşısında olgunluk ve ılımlılık gösterme	32	54,4	11,7	1,9	-	4,16	0,70
9. Sınıfta güvenilir bir atmosfer (öğrenme ortamı) oluşturma	25,2	29,1	40,8	4,9	-	3,74	0,89
10. Sınıfta sağlıklı bir etkileşim için iletişim kanallarını kullanma	68,9	27,2	3,9	-	-	4,65	0,55
11. Öğrencilerin görüş ve önerilerini dikkate alma	52,4	38,8	8,7	-	-	4,43	0,65
12. Öğrencilerin gösterdikleri davranışlara göre pekiştireçler kullanma	34	28,2	33	4,9	-	3,91	0,92
13. Öğrencileri değerlendirmede, çeşitli değerlendirme stratejilerini kullanma	35,9	48,5	13,6	1,9	-	4,18	0,73

Tablo 4'te Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusunda görüşlerinin dağılımı incelendiğinde; çok önemli gördükleri strateji "Öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin dikkatini toplama" (\bar{x} =4.73) iken en az önemli gördükleri strateji ise "Sınıfta güvenilir bir atmosfer (öğrenme ortamı) oluşturma" (\bar{x} =3,74) olarak belirlenmiştir. Genel olarak bakıldığında öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin aritmetik ortalamalarının dağılımlarının "oldukça önemli" ve "çok önemli" arasında değiştiği gözlenmektedir.

2. Alt Problem: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin, "cinsiyet" değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için "bağımsız örneklem t-testi" yapılmış ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusundaki Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S.s.	Sd.	t	Cinsiyet
Kadın	60	56,2000	5,65326	,101	,504	,905
Erkek	43	55,6512	5,14033			
p>0,05						

Tablo 5 incelendiğinde; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kadın öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin ortalaması 56,2000, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi erkek öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin ortalaması 55,6512 olarak saptanmıştır. Yapılan t-testi sonuçlarına göre; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır [$t_{(101)} = ,504$; $p > 0,05$].

3. Alt Problem: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri, "öğrenim durumu" değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin "öğrenim durumu" değişkenine göre betimsel istatistikleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Din ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Betimsel İstatistikleri

Öğrenim Durumlarına	N		S.s.
Lisans- son sınıf	52	55,3269	4,8212
Açık öğretim-ilitam mezun	5	41,6	2,07364
Lisans-mezun	27	57,8519	3,51594
Yüksek lisans-öğrenci	12	58,4167	3,75278
Yüksek lisans-mezun	3	58,3333	0,57735
Doktora-öğrenci	4	60,5	1
TOPLAM	103	55,9709	5,42589

Tablo 6’da Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “öğrenim durumlarına” göre betimsel istatistikleri incelendiğinde, lisans son sınıf öğrencilerinin aritmetik ortalaması 55,3269 (s.s.=4,82120), Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat tamamlama programı mezunlarının aritmetik ortalaması 41,6000 (s.s.=2,07364), lisans mezunlarının aritmetik ortalaması 57,8519 (s.s.=3,51594), yüksek lisans öğrencisi olan öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 58,4167 (s.s.=3,75278), yüksek lisans mezunlarının aritmetik ortalaması 58,3333 (s.s.=,57735) ve doktora öğrencisi olan öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 60,5000 (s.s.=1,00000) olarak tespit edilmiştir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “öğrenim durumları” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ve gruplar arasında aritmetik ortalamalarının istatistiksel açıdan farklı olup olmadığını test etmek için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmıştır. Bu analizlerin sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusundaki Görüşlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	Sig=P*
Gruplar Arası	1320,280	5	264,056	15,222	,000
Gruplar içi	1682,633	97	17,347		
Toplam	3002,913	102			

***p<0,05**

Tablo 7 incelendiğinde, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının “öğrenim durumları” ile sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur [**F(5,97)=15,222;p<0,05**]. Bu farklılığın hangi öğrenim

durumları arasında olduğunu bulabilmek için “çoklu karşılaştırma testi (LSD)” uygulanmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusundaki Görüşlerinin Öğrenim Durumları Değişkenine Göre Karşılaştırıldığı LSD Testi Sonuçları

Öğrenim Durumları (I)	Öğrenim Durumları (J)	Ortalama Fark (I – J)	Standart Sapma	Anlamlılık Sig.=P*
Lisans- son sınıf	Açık öğretim-ilitam	13,7269(*)	1,95011	,000
	Lisans-mezun	-2,5249(*)	,98796	,012
	Yüksek lisans-öğrenci	-3,0897(*)	1,33385	,023
	Yüksek lisans-mezun	-3,0064	2,47302	,227
	Doktora-öğrenci	-5,1731(*)	2,16108	,019
Açık öğretim-ilitam mezun	Lisans- son sınıf	-13,7269(*)	1,95011	,000
	Lisans-mezun	-16,2519(*)	2,02776	,000
	Yüksek lisans-öğrenci	-16,8167(*)	2,21696	,000
	Yüksek lisans-mezun	-16,7333(*)	3,04164	,000
	Doktora-öğrenci	-18,9000(*)	2,79393	,000
Lisans-mezun	Lisans- son sınıf	2,5249(*)	,98796	,012
	Açık öğretim-ilitam	16,2519(*)	2,02776	,000
	Yüksek lisans-öğrenci	-,5648	1,44500	,697
	Yüksek lisans-mezun	-,4815	2,53470	,850
	Doktora-öğrenci	-2,6481	2,23140	,238
Yüksek lisans-öğrenci	Lisans- son sınıf	3,0897(*)	1,33385	,023
	Açık öğretim-ilitam	16,8167(*)	2,21696	,000
	Lisans-mezun	,5648	1,44500	,697
	Yüksek lisans-mezun	,0833	2,68846	,975
	Doktora-öğrenci	-2,0833	2,40463	,388
Yüksek lisans-mezun	Lisans- son sınıf	3,0064	2,47302	,227
	Açık öğretim-ilitam	16,7333(*)	3,04164	,000
	Lisans-mezun	,4815	2,53470	,850
	Yüksek lisans-öğrenci	-,0833	2,68846	,975
	Doktora-öğrenci	-2,1667	3,18103	,497
Doktora-öğrenci	Lisans- son sınıf	5,1731(*)	2,16108	,019
	Açık öğretim-ilitam	18,9000(*)	2,79393	,000
	Lisans-mezun	2,6481	2,23140	,238
	Yüksek lisans-öğrenci	2,0833	2,40463	,388
	Yüksek lisans-mezun	2,1667	3,18103	,497

* p<0,05

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşlerinin “öğrenim durumları” değişkenine göre karşılaştırıldığı LSD testi sonuçlarına göre; lisans son sınıf öğrencileri ile Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları arasında, lisans son sınıf öğrencileri lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$). Lisans son sınıf öğrencileri ile lisans mezunları arasında, lisans mezunları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,012$). Lisans son sınıf öğrencileri ile yüksek lisans öğrencisi olan öğretmen adayları arasında, yüksek lisans öğrencisi olan öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,023$). Lisans son sınıf öğrencileri ile doktora öğrencisi olan öğretmen adayları arasında, doktora öğrencisi olan öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,019$). Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları ile lisans mezunları arasında, lisans mezunları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$). Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları ile yüksek lisans öğrencisi olan öğretmen adayları arasında, yüksek lisans öğrencisi olan öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$). Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları ile yüksek lisans mezunları arasında, yüksek lisans mezunları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$). Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları ile doktora öğrencisi olan öğretmen adayları arasında, doktora öğrencisi olan öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$).

4. Alt Problem: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri, “öğrenim gördükleri programlara” göre farklılık göstermekte midir?

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “öğrenim gördükleri programlara” göre betimsel istatistikleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Din Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşlerinin Öğrenim Gördükleri Programlara Göre Betimsel İstatistikleri

Öğrenim Gördükleri Programlar	N		S.s.
Atatürk Üniv. KK. Eğitim Fak. İDKAB.	32	54,6875	4,99314
Atatürk Üniv. İlahiyat Fak.	50	57,52	3,89788
Diğer Üniv. İlahiyat Fak. Mezunları	16	58,187	3,50654
Açık Öğretim Fak. İlitam Mezunları	5	41,6	2,07364
TOPLAM	103	55,97	5,42589

Tablo 9’da Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “öğrenim gördükleri programlara” göre betimsel istatistikleri incelendiğinde, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Din

Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin aritmetik ortalaması 54,6875 (s.s.=4,99314), Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin veya mezunlarının aritmetik ortalaması 57,5200 (s.s.=3,89788), diğer üniversitelerin ilahiyat fakülteleri mezunlarının aritmetik ortalaması 58,1870 (s.s.=3,50654) ve Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat tamamlama programı mezunlarının aritmetik ortalaması 41,6000 (s.s.=2,07364) olarak tespit edilmiştir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “öğrenim gördükleri programlar” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini ve gruplar arasında aritmetik ortalamalarının istatistiksel açıdan farklı olup olmadığını test etmek için “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” yapılmıştır. Bu analizlerin sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusundaki Görüşlerinin Öğrenim Gördükleri Programlar Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	Sig=P*
Gruplar Arası	1283,920	3	427,973	24,648	,000
Gruplar içi	1718,993	99	17,364		
Toplam	3002,913	102			
*p<0,05					

Tablo 10 incelendiğinde, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının “öğrenim gördükleri programlar” ile sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur [**F(3,99)=24,648;p<0,05**]. Bu farklılığın hangi programlardan kaynaklandığını bulabilmek için “çoklu karşılaştırma testi (LSD)” uygulanmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusundaki Görüşlerinin Öğrenim Gördükleri Programlar Değişkenine Göre Karşılaştırıldığı LSD Testi Sonuçları

Öğrenim Gördükleri Programlar (I)	Öğrenim Gördükleri Programlar (J)	Ortalama Fark (I-J)	Standart Sapma	Anlamlılık Sig.=P
Atatürk Üniv. KK. Eğitim Fak. İDKAB.	Atatürk Üniv. İlahiyat Fak	-2,8325(*)	,94334	,003
	Açık Öğretim Fak. İlitam Mezunları	13,0875(*)	2,00383	,000
	Diğer Üniv. İlahiyat Fak. Mezunları	-3,5000(*)	1,27587	,007
Atatürk Üniv. İlahiyat Fak.	Atatürk Üniv. KK. Eğitim Fak. İDKAB.	2,8325(*)	,94334	,003
	Açık Öğretim Fak. İlitam Mezunları	15,9200(*)	1,95448	,000
	Diğer Üniv. İlahiyat Fak. Mezunları	-,6675	1,19687	,578
Açık Öğretim Fak. İlitam Mezunları	Atatürk Üniv. KK. Eğitim Fak. İDKAB.	-13,0875(*)	2,00383	,000
	Atatürk Üniv. İlahiyat Fak	-15,9200(*)	1,95448	,000
	Diğer Üniv. İlahiyat Fak. Mezunları	-16,5875(*)	2,13493	,000
Diğer Üniv. İlahiyat Fak. Mezunları	Atatürk Üniv. KK. Eğitim Fak. İDKAB.	3,5000(*)	1,27587	,007
	Atatürk Üniv. İlahiyat Fak	,6675	1,19687	,578
	Açık Öğretim Fak. İlitam Mezunları	16,5875(*)	2,13493	,000

* $p < 0,05$

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşlerinin “öğrenim gördükleri programlar” değişkenine göre karşılaştırıldığı LSD testi sonuçlarına göre; Atatürk Üniversitesi Kâzımkarabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıf öğrencileri ile Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları arasında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları lehine anlamlı farklılık

vardır ($p=0,003$). Atatürk Üniversitesi Kâzımkarabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıf öğrencileri ile Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat tamamlama programı mezunları arasında, Atatürk Üniversitesi Kâzımkarabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıf öğrencileri lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$). Atatürk Üniversitesi Kâzımkarabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıf öğrencileri ile diğer üniversitelerin ilahiyat fakülteleri mezunları arasında diğer üniversitelerin ilahiyat fakültelerinden mezunlar lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,007$). Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları ile Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat tamamlama programı mezunları arasında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$). Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat tamamlama programı mezunları ile diğer Üniversitelerin İlahiyat Fakültesi mezunları arasında diğer üniversitelerin ilahiyat fakültelerinden mezunlar lehine anlamlı farklılık vardır ($p=0,000$).

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve dikkat çeken hususlar yorumlanmış ve tartışılmıştır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşleri incelendiğinde, genel anlamda stratejilere oldukça yüksek oranda katıldıkları ve sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin aritmetik ortalamalarının dağılımlarının “oldukça önemli” ve “çok önemli” düzeylerindeki iki değer arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu durum Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının ankette belirtilen sınıf yönetimi stratejilerinin önemli olduğunu ve öğretmenler tarafından sınıfta uygulanması gerektiğini düşündükleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının verilen sınıf yönetimi stratejilerine yüksek oranda katılmaları, onların “sınıf yönetimi” dersinde kazandıkları bilgileri ve becerileri de olumlu yönde kullanmaya hazır olduklarını göstermektedir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarına göre en önemli sınıf yönetimi stratejileri: “öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin dikkatini toplama”, “öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin motivasyonunu sağlama” ve “sınıfta güvenilir bir atmosfer (öğrenme ortamı) oluşturma” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının daha az önemli gördükleri sınıf yönetimi stratejileri ise: “öğretimi kesmeksizin sınıf kontrolü sağlama”, “öğrencileri değerlendirmede, çeşitli değerlendirme stratejilerini kullanma” ve “öğrencilerin gösterdikleri davranışlara göre pekiştireçler kullanma” olarak tespit edilmiştir. Çakmak, Kayabaşı ve Ercan’ın (2008) çalışmalarında öğretmen adaylarına göre en önemli sınıf yönetimi stratejileri: “öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin dikkatini toplama”, “öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin motivasyonunu sağlama” ve “sınıfta güvenilir bir atmosfer (öğrenme ortamı) oluşturma” olarak tespit edilmiştir. Aydın’ın (2011) çalışmasında ise öğretmen adaylarına göre en

önemli sınıf yönetimi stratejileri: “öğrencilerin dikkatini çekme”, “motivasyonu sağlama” ve “dikkati sürdürme” olarak bulunmuştur.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerini kullanmaları, öğrencilerin öğrenme endeksli dikkatlerini ve motivasyonlarını artıracak gibi bu stratejilerle oluşturulacak öğrenme ortamları, öğrencilerin dostça davranışlar sergilemelerine, üst düzeyde düşünme becerisi geliştirmelerine, yaptıkları çalışmalarını öğretmenleri ve arkadaşları ile paylaşımlarına ve öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmalarına etki edebilir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine yönelik öğrencilerin güdülenmesi ve öğrencilere pekiştiriciler verilmesi dersin amaçlarının gerçekleşmesine de katkı sağlayabilir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin öğrencilerde istenilen nitelikleri kazandırması ve öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine yönelik güdülenmesi, öğrenme stratejilerinin doğru planlanması ve öğretim sürecinin buna paralel olarak gerçekleştirilmesi ile mümkün olabilir.

Azar (1999) tarafından yapılan araştırma, öğretmen adaylarının sınıf disiplini sağlayamama, sınıfı düzenleyememe, öğrenci çalışmalarını değerlendiremememe, uygun materyalleri kullanamama, soru sorma tekniklerini bilememe, öğrencileri motive edememe, öğrencilere pekiştiriciler verememe ve bireysel farklılıkları algılayamama gibi temel problemlere sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bu sorunların çözümünde başarılı olmaları için öncelikle, sınıf yönetimi stratejilerini çok iyi bilmeleri ve uygulamaları gereklidir. Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları, öğretmenlerin uygulayacağı sınıf yönetimi stratejileri bağlamındaki etkinliklerle en düşük düzeye indirilebilir.

Araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin “cinsiyet” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır [$t_{(101)} = ,504; p > 0,05$]. Diğer bir ifade ile cinsiyet farklılığı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sınıf yönetimi stratejileriyle ilgili anlayışlarını etkilememektedir. İlgili araştırmalar incelendiğinde farklı bulgulara ulaşılmıştır. Terzi'nin (2001) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin sınıf yönetimi anlayışlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Denkdemir'in (2007) çalışmasında öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Çakmak, Kayabaşı ve Ercan'ın (2008) çalışmalarında öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin birkaç strateji dışında anlamlı farklılık bulunmamıştır. İlgar'ın (2007) araştırmasına göre, öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Kars'ın (2007) çalışmasında öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlikleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Aydın'ın (2011) çalışmasında ise öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının “öğrenim durumları” ile sınıf yönetimi stratejileri değişkenlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık

bulunmuştur [**F(5,97)=15,222;p<0,05**]. Diğer bir ifadeyle öğretmen adaylarının öğrenim durumlarının değişmesi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileriyle ilgili anlayışlarını etkilemektedir. İlgili araştırmalar incelendiğinde farklı bulgulara ulaşılmıştır. Uçar'ın (2004) yaptığı araştırmada, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin görüşlerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kars'ın (2007) çalışmasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin görüşlerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının, öğrenim durumları ile sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin betimsel analizinde Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunlarının aritmetik ortalaması en düşük düzeyde çıkmıştır. Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları ile lisans son sınıf öğrencileri, lisans mezunları, yüksek lisans öğrencileri, yüksek lisans mezunları ve doktora öğrencileri olan öğretmen adayları arasında, Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları aleyhine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durum, Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunlarının lisans düzeyinde yüz yüze eğitim etkinliklerine sınırlı sayıda katılmalarıyla açıklanabilir. İfade edildiği üzere öğretmen sınıfta, yüz yüze eğitim-öğretim görek ve bu etkinliklere katılarak yetişir. Öğretmen adayları, lisans düzeyinde öğretim elemanlarının tutumlarını ve davranışlarını, sınıf yönetimindeki yaklaşımlarını, öğrencilerle iletişimlerini eğitim ortamlarında gözlemleyerek, yaşayarak öğrenirler. İlgili sonucun ortaya çıkmasında, yüz yüze eğitim ile açık öğretim farkının etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının “öğrenim gördükleri programlar” değişkeni ile sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur [**F(3,99)=24,648;p<0,05**]. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıfta okuyan öğretmen adayları ile İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları arasında İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları lehine anlamlı farklılık vardır. Bu durum Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programın içeriğinden kaynaklanıyor olabilir. Bilindiği üzere, öğretmenlik mesleği genel kültür, alan bilgisi ve pedagojik formasyon ile ilgili yeterlikleri gerektirir. Formasyon ya da eğitime-öğretme yeterlikleri boyutunda İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi programının içerik yönünden daha zengin olduğu söylenebilir. Ancak öğretmenin öğretmekle yükümlü olduğu disiplinle ilgili bilgileri, becerileri, tutumları ve tavırları kapsayan alan bilgisi yeterlik boyutunda ise ilahiyat programının içerik yönünden daha kapsamlı ve etkin olduğu söylenebilir. Bu durum ilgili sonucun ortaya çıkmasının sebepleri arasında sayılabilir. Zira öğretmenlerin sınıf yönetimindeki yeterliklerinin, onların diğer alanlardaki yeterliklerinin göstergesi sayılabileceği bilinmelidir (Erden, 2005: 19). Alanda yapılan araştırma incelendiğinde farklı bulgulara ulaşılmıştır. Kars'ın (2007) çalışmasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin görüşlerinin öğretmenlerin mezun

oldukları bölümlere göre İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü mezunları daha yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri programlara ve sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin betimsel analizinde Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunlarının aritmetik ortalaması en düşük düzeyde çıkmıştır. Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunu olan öğretmen adayları ile İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü son sınıfta okuyan öğretmen adayları ve İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileri veya mezunları arasında, Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı mezunları aleyhine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durum, daha önce ifade edildiği üzere ilgili fakültelerin programlarıyla ilgili olabilir. Yüz yüze eğitim ile açık öğretimin imkân ve olanaklarının birbirlerinden farklılık göstermesi, program içeriklerinin, ders sayılarının ve kredilerinin farklılık göstermesinin, sınıf yönetimi stratejileri arasındaki farklılıkta etkili olduğu düşünülebilir. Bu durum, öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim sırasında nitelikli bir eğitim programından geçmesiyle ve öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterliklere sahip olmasıyla ilişkili olabilir.

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilebilir.

Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Bu anlamda mesleki din eğitimi veren fakültelerin bu dengeyi gözeterek öğretim programlarını güncellemeleri gereklidir. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümünün tekrar ilahiyat fakülteleri bünyesine alınması ve ilahiyat fakültelerinin öğretmen yetiştiren fakülte konumuna tekrar kavuşmalarıyla yeniden yapılandırılmaları bağlamında, ihtiyaç odaklı öğretmen yetiştiren bölümler açılmalıdır. Açık Öğretim Fakültesi ilahiyat tamamlama programı yeniden gözden geçirilmeli ve mezunlarının istihdam alanları yasal düzenlemelerle belirlenmelidir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adayları, sınıf yönetimi stratejileri konusunda yeterli ve etkili eğitime her zaman ihtiyaç duyacaklardır. Bu nedenle öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden biri olan “sınıf yönetimi” dersi hem teorik hem de uygulama boyutuyla ihtiyaçlara cevap verecek nitelikte zenginleştirilmeli ve geliştirilmelidir. “Özel Öğretim Yöntemleri” dersinde sınıf yönetimi stratejileriyle ilgili uygulamalar yapılmalıdır. “Okul Deneyimi” dersinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının, uygulama okullarındaki sınıf yönetimi ile ilgili gözlemleri tartışılmalı ve yorumlanmalıdır. “Öğretmenlik Uygulaması” dersinde öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileriyle ilgili yeterlikleri ve kazanımları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları tarafından değerlendirilmelidir.

Araştırmanın ulaştığı sonuçların daha anlamlı hale gelmesini sağlayacak araştırma konuları hakkındaki öneriler de getirilebilir. Araştırma sonuçlarının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adayları üzerine genellenebilmesi için diğer il ve üniversitelerdeki

öğretmen adaylarının konuya bakış açıları araştırılabilir. Sınıf yönetimi ile ilgili çalışmalar yapacak araştırmacılar bu konuda farklı araştırma yöntemleri işe koşarak yeni araştırmalar da planlayabilirler. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi yaklaşımları ile diğer branşlardaki öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi yaklaşımlarını ve yeterliklerini kapsamlı olarak karşılaştıracak araştırmalar da yapılabilir.

Kaynakça

- Alkan, C. (1979). Eğitim Ortamları. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Altaş, N. (2001). İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Altunışık R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S., ve Yıldırım E. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayınevi.
- Azar A. (1999). “Yeni Öğretmenlerin İş Başında Gelişimini Destekleyen Modeller”. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 11, 39-45.
- Aydın, F. (2011). “Coğrafya Öğretmen Adaylarının “Sınıf Yönetimi Stratejilerine” Yönelik Görüşleri”. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı: 23, 93-110.
- Aydın, M. (1998). Eğitim Yönetimi. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Balcı, A. (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeleri (3. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Başar, H. (2008). Sınıf Yönetimi (14. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (6.Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Celep, C. (2000). Sınıf Yönetimi ve Disiplini. Ankara: Anı Yayınları.
- Çakmak, M., Kayabaşı, Y. ve Ercan, L. (2008). “Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:35, 53-64.
- Çelikten, M., ve Şanal, M. (2005). “Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri”. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 207-237.
- Denkdemir, E. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Hakkında Görüşleri ve Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, R. ve Tosun, C. (2002). İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Ankara: PegemA Yayınları.

- Doğan, R. ve Tosun, C. (2003). İlköğretim 6. 7. ve 8. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: PegemA Yayınları.
- Doyle, W. (1986). "Classroom Organisation and Management". Handbook of Research on Teaching. Ed. M. C. Wittrock. Third Edition. New York: Macmillan Pub.
- Erden, M. (2005). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- İlgar, L. (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Anlayışı Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler. (6. Basım) Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kars, Y. E. (2007). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Kendi Algılarına Dayalı Sınıf Yönetimi Yeterlikleri (Konak İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçükahmet, L. (2004). Sınıf Yönetimi (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lemlech, J. K. (1988). Classroom Management, Methods and Techniques for Elementary and Secondary Teachers. 3rd Revised Edition. New York: Waveland Press.
- Levin, J. and Nolan, J. F. (1991). Principles of Classroom Management, A Hierarchical Approach. New York: Prentice Hall, Inc.
- Lewis, R. and Burman, E. (2008). Providing for Student Voice in Classroom Management. International Journal of Inclusive Education, Vol. 12(2), 151-167.
- Mathews, J. (2000). "New Teachers Rarely Learn Classroom Management". <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A23017-2000Dec18.html>
- Erişim Tarihi 05.02.2012
- Milner, R.H. and Tenore, B.F. (2010). Classroom Management in Diverse Classrooms. Urban Education, Vol. 45(5), 560-603.
- Özsoy, O. (2003). Etkin Öğretmen Etkin Öğrenci Etkin Eğitim. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Öztürk, M. (1994). "Öğretim Programının Uygulayıcısı Olarak Öğretmen". I. Eğitim Bilimleri Kongresi (Kuram-Uygulama-Araştırma), Adana: 23-30 Nisan 1994, C. 1, 269-273.
- Sünbül, A. M. (2002). "Bir Meslek Olarak Öğretmenlik". Öğretmenlik Mesleğine Giriş. (2. Baskı) Ed.: Özcan Demirel-Zeki Kaya. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Şentürk, H. ve Oral, B. (2008). "Türkiye'de Sınıf Yönetimi ile İlgili Yapılan Bazı Araştırmaların Değerlendirilmesi". Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 7(26), 1-26.

- Tal, C. (2010). Case Studies to Deepen Understanding and Enhance Classroom Management Skills in Preschool Teacher Training. *Early Childhood Education Journal*, V. 38(2), 143-152.
- Tavşancıl, E. (2005). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Terzi, Ç. (2001). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uçar, R. (2004). İlköğretim Okulları II. Kademedeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlikleri (Kayseri İl Merkezi Örneği). Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wragg, E.C. (1993). *Class Management, Classroom Skill Series*. New York: Published by Routledge.